

Fylkesmannen i Hordaland

Sakshandsamar, innvalstelefon
Jørgen Aarø, 55 57 20 46
Rune Mikkelsen, 55 57 21 81

Vår dato
19.02.2015
Dykkar dato

Vår referanse
2015/442 433.2
Dykkar referanse

Nordmann Sæbø
Sæbøvågen 26
5938 Sæbøvågen

Avslag på søknad om utsetting av sitkagran til skogbruksformål

Normann Sæbø har søkt om å sette ut sitkagran på gnr. 87 bnr. 1 på Sæbø i Radøy kommune. Landskapet rundt utsettingsområdet er i stor grad ope, med beitemark og gamal kystlynghei som er sårbar for spreining av sitkagran. Det vil ikkje vere mogleg å motverke spreining av sitkagran frå plantefeltet. På bakgrunn av dette blir søknaden avslått.

Vi viser til søknad journalført hjå oss 5. januar 2015 om utsetting av sitkagran på gnr. 87 bnr. 1 i Radøy kommune.

Saka er handsama etter forskrift av 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål, med heimel i naturmangfaldlova. Dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova kapittel II ligg til grunn for sakshandsaminga.

Forskrifta skal hindre uheldige følgjer for naturmangfaldet

Føremålet med forskrifta er å hindre at utsetting av utanlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følgjer for naturmangfaldet. I dette ligg trugsmål direkte knytt til arealbruk i utsettingsområdet, men òg risiko for spreining til kringliggjande område.

Naturmangfald er i § 3 bokstav c definert slik: biologisk mangfald, landskapsmessig mangfald og geologisk mangfald, som ikkje i det alt vesentlige er et resultat av menneskelig påverknad.

Informasjon i søknaden

Det er søkt om å sette ut sitkagran på gnr. 87 bnr. 1 på Sæbø i Radøy kommune. Formålet er å plante etter hogst av sitkagran og norsk gran. Søkjar meiner det bør gå greitt å plante sitkagran i området sidan det er ein god del i området frå før. I tillegg er det snakk om å utvide plantefeltet med areal der det i dag er beitemark.

Søkjar skriv at planting av sitkagran i området ikkje vil ha innverknad på naturmangfaldet i området. Dette er grunngeve med at det er stort innslag av sitkagran i området frå før. Spreiing frå feltet skal avgrensast ved at det vil gå beitedyr på ein del av området rundt plantefeltet.

Høyring

1) Radøy kommune

I høyringsuttalen frå Radøy kommune er det konkludert med at det ikkje er formålstenleg å plante sitkagran i Radøy kommune sidan gevinsten for den enkelte skogbrukar ikkje vege tyngre enn faren for at beitemark og kystlynghei tar skade. Hovudutval for plan, landbruk og teknisk vedtok 4.2.2015 følgjande innstilling til søknaden: Radøy kommune ønskjer ikkje planting av sitkagran i kommunen og stiller seg dermed negativ til planting av sitkagran på gnr. 87 bnr. 1.

2) Hordaland fylkeskommune

Fylkeskommunen skriv at dei er positive til skognæringa og ønskjer å legge til rette for lønsam og berekraftig skogdrift i fylket. Planting bør skje der det er mogleg å hente skogen ut og infrastruktur og topografi bør bli vurdert i slike saker. Vidare skriv dei at sitkagran er svartelista og at ein bør vere atterhalden med å gi løyve til utsetting av dette treslaget.

Dei skildrar utsettingsområdet som eit åslandskap av middels verdi som er relativt robust for endringar. Likevel vil bygging av driftsveggar, hogst og treslagsskifte påverke karakteren og verdien av området.

3) Vestskog

Vestskog skriv at dei vonar søkjar får løyve til utsetting av sitkagran sidan dette treslaget har svært stor produksjonsgevinst samanlikna med alternativa i området. Dette vil vere positivt for skogeigar sin økonomi og for karbonopptaket i skogen. Dei trekk fram følgjande punkt om den aktuelle søknaden:

- Utsettingsområdet er stort og større plantefelt reduserer frøspreiinga samanlikna med fleire små, spreidde bestand.
- Spreiing frå feltet blir avgrensa ettersom det grensar inn mot eit sitkafelt i sør.
- Planting av sitkagran i dette området vil ikkje vesentleg auke spreifaren sidan det står mykje her frå før.
- Det er langt til spesielle miljøverdiar som krev spesielle omsyn og spreifaren hit er minimal.

4) Norskog

Norskog legger vekt på sitkagran sin evne til å binde karbon og at klimakampen best kan skje gjennom lokale tiltak. Dei skriv at sitkagran i enkelte tilfelle kan vere uønskt av omsyn til ein aktuell økologisk situasjon, men då må dette sannsynleggjerast av fagpersonar. Norskog meiner at spreingsevna til sitkagran er overdriven og at mesteparten av frømengda fell til bakken innanfor to trelengder frå treet. Dei konkluderer med at det er få openberre grunnar til å gi avslag ettersom naturlege faktorar på lokaliteten ikkje aukar spreipotensialet frå lokaliteten og det er sitkagran i området frå før.

5) Naturvernforbundet Hordaland

Naturvernforbundet er mot at det blir planta sitkagran i området. Dei skriv at tiltaket medfører stor risiko for at sitkagran over tid vil spreie seg til kringliggjande terreng med stort potensial for etableringa av småplantar. Over fleire generasjonar vil dette medføre spreieing stadig lenger vekk frå morbestandet og true kystlyngheia på søre Radøy. Det vil vere vanskeleg å kontrollere spreieing av sitkagran frå området. Dette vil òg gjelde om norsk gran blir planta i staden, men dette vil vere lettare å kontrollere enn spreieing av sitkagran.

Utsettingsområdet

Det planlagde utsettingsområdet ligg på Sæbø på søre Radøy og er om lag 70 daa stort. Størstedelen av utsettingsområdet er i dag plantefelt med norsk gran og sitkagran, men det er ønskje om å utvide plantefeltet med noko areal som i dag er beitemark. Mot sør grensar området til eit større, samanhengande område med plantefelt. Mot nord ligg beitemark som tilsynelatande er delvis i attgroing, i det minste området nærast plantefeltet. Totalt sett kan området karakteriserast som eit ope landskap med beitemark, kystlynghei og til dels stort innslag av norsk gran og sitkagran.

Sitkagran er svartelista med svært høg risiko

Sitkagran er eit kysttreslag som veks naturleg i eit belte langs Stillehavskysten i Nord-Amerika. Frøsetting kan starte så tidleg som ved 15-20 års alder for enkeltsilte tre med gode vekstvilkår. I Sør-Noreg kan sitkagran ha gode frøår kvart 3-4 år. Frø som fell til bakken eller spreier seg med vind er spiredyktige første vekstseson.

I svartelista er sitkagran plassert i kategorien *svært høg risiko*¹. Dei økologiske effektane av sitkagran er knytt til attgroing av areal som elles ville blitt kolonisert av furu og lauvtre². Den høge risikokategorien skuldast i høg grad potensialet for spreieing til kystlynghei og andre kulturprega, tørre areal, til dømes gamal beitemark. Her kan sitkagran bli det dominerande treslaget i staden for heimlege treslag som furu, bjørk, selje og rogn.

I rettleiaren til forskrifta om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål står følgjande:

Når en art i Norsk svarteliste 2012 er oppført med svært høy risiko (SE), vil det normalt ikke være hjemmel til å tillate utsetting. [...] Generelt kan forvaltningsmyndigheten bare gi tillatelse til utsetting dersom det i det aktuelle tilfellet foreligger minimal risiko for spredning. Kunnskap om naturmangfold i det aktuelle utsettingsområdet og i tilgrensende arealer, vil være en viktig del av vurderingsgrunnlaget. Det bør legges opp til en restriktiv praksis med utsettinger i områder som medfører stor fare for spredning, som for eksempel på koller, åsrygger og nær vann (frøspredning kan skje over islagte vann). Omfang av utsettingen, plassering og utforming av lokaliteten for å minimere faren for spredning er også sentrale momenter ved vurdering av en søknad.

¹ Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.

² Artsdatabanken. 2012. *Kriteriedokumentasjon for sitkagran*. <http://www.artsdatabanken.no/fremmedearter>.

På grunn av at sitkagran er plassert i den strengaste risikokategorien skal det vere høg terskel for å tillate utsetting, men dette må bli sett i samanheng med situasjonen i det aktuelle utsettingsområdet.

Sitkagran for skogproduksjon

I Hordaland er sitkagran i hovudsak nytta langs kysten etter plantingar i perioden 1960-1985. Bestand med sitkagran er difor ennå relativt unge og burde vekse til om lag 60-70 års alder før hogst. Sitkagran sin volumproduksjon er om lag 30 prosent høgare enn for vanleg gran. For skogproduksjon målt i kubikk og CO₂-binding er sitkagran difor overlegen andre treslag her langs kysten. Trevyrke av sitkagran er godkjend etter Norsk Standard og kan nyttast som material for byggjebransjen, papir eller energivyrke.

Dei største vekstmessige fordelane framfor andre treslag har sitkagran vist på veksestadar utsett for sterk vind og saltråk. I indre fjordstrok er vanleg gran eit betre alternativ. Treslaget får best utvikling på næringsrik, frisk og fuktig jord.

I 1993 vedtok fylkesskogsjefen i Hordaland at kommunane for ettertida skulle vere varsame med bruk av utanlandske treslag for skogproduksjon. For sitkagran betydde dette aksept for bruk i ytre strok av Hordaland med sterkt vind, saltråk frå havet og på næringsrik og fuktig jord.

Vurdering

Etter § 7 i naturmangfaldlova skal prinsippa i §§ 8-12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg mynde. Vurderingane skal kome fram av saksutgreiinga.

Vi baserer sakshandsaminga på kunnskap om utsettingsområdet og kringliggjande landskap frå Naturbase og Artskart. Vi har òg fått inn fem høyringsuttaler til saka. I tillegg nyttar vi den norske svartelista, kriteriedokumentasjon om sitkagran frå Artsdatabanken, rettleiaren til forskrifta³ og DN-utredning 8-2012 om spreining og effektar av framande bartre på biologisk mangfald⁴. Til saman utgjer dette kunnskapsgrunnlaget i saka, jf. naturmangfaldlova § 8. Vår vurdering er at saka er godt opplyst og føre-var-prinsippet i naturmangfaldlova § 9 er difor ikkje relevant.

Spesielle miljøverdiar

Av spesielle miljøverdiar innanfor 1 km frå utsettingsområdet er det registrert tre små naturtypelokalitetar. Ei hagemark med verdi C, ein rik edellauvskog med verdi C og ein lokalitet med kystberg og blokkmark med verdi B.⁵ Vår vurdering er at desse lokalitetane

³ Klima- og miljødepartementet. 2012. *Veileder til forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål.*

⁴ H. Sandvik. 2012. *Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold.* DN-utredning 8-2012.

⁵ Tjore (BN00000975), Sæbøvågen aust (BN00093496) og Sæbøvågen (BN00042844), Miljødirektoratet www.innsyn.naturbase.no.

ikkje er spesielt sårbare for spreieing frå sitkagran og dei blir difor ikkje tillagt spesiell vekt i sakshandsaminga.

Vanskeleg å kontrollere spreieing

Landskapskarakteren rundt utsettingsområdet er hovudsakeleg prega av ope landskap, beitemark og kystlynghei. Sitkagran er svartelista med svært høg risiko, mykje grunna spreieingsevne til slike areal. Dette tilseier at det skal vere høg terskel for å tillate utsetting av sitkagran i dette området.

Det aktuelle utsettingsområdet ligg i utkanten av eit større, samanhengande område med plantefelt i sør. DN-utredning 8-2012 anbefaler at utanlandske treslag bør samlast i større, samanhengande felt framfor mange små for å redusere spreieingsfaren. Tiltaket er i tråd med denne anbefalinga.

Etter § 8 andre ledd i forskrifta skal skogeigaren i rimelig utstrekning treffe tiltak for å hindre spreieing av utanlandske treslag. Naturmangfaldlova § 11 seier at tiltakshavar skal bere kostnadane ved skade på miljøet. I søknaden står det at delar av området rundt plantefeltet vil bli skjotta med beitedyr og at spreieing frå feltet difor vil bli avgrensa. Dette vil kunne motverke spreieing til det nærliggande området, men det vil ikkje hindre langdistansespreieing. DN-utredning 8-2012 anslår ut frå litteraturen at sitkagran sitt potensiale for langdistansespreieing er om lag 1700 meter ved vindhastigheit på 10 m/s. Dette talet er berre eit anslag og vil variere ut frå mellom anna topografi, høgde på plantefeltet og vindhastigheit. Likevel er vår vurdering at landskapet sin topografi og sitkagran sitt potensiale for langdistansespreieing gjer at det ikkje vil vere mogleg å kontrollere spreieing frå dette feltet.

Tiltaket vil auke den samla belastninga på området

I nærleiken til utsettingsområdet er det stort innslag av plantefelt der det står sitkagran frå før. § 10 i naturmangfaldlova seier at påverknaden på økosystemet skal vurderast ut frå samla belastning det er utsatt for. I dette tilfellet er landskapet rundt utsettingsområdet sårbart for spreieing frå sitkagran og vår vurdering er at dette tiltaket vil auke spreieingspotensialet.

Norsk gran er eit godt alternativ

På grunn av at norsk gran ikkje har like god spreieingsevne som sitkagran på Vestlandet er vår vurdering at planting norsk gran vil vere eit betre alternativ i dette området, jf. § 12 i naturmangfaldlova om miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar.

Vi merkar oss òg at kommunen ikkje ønskjer at sitkagran blir brukt på grunn av faren for spreieing til kystlynghei og beitemark.

Vedtak

Landskapet rundt utsettingsområdet er i stor grad ope og det vil ikkje vere mogleg å motverke spreieing av sitkagran frå plantefeltet. Søknaden om utsetting av sitkagran på gnr. 87 bnr. 1 i Radøy kommune vert difor avslått. Vedtaket er heimla i Forskrift om utsetjing av utanlandske treslag til skogbruksføremål og naturmangfaldlova kapittel II og IV.

Klagerett

Du kan klage på vedtaket innan tre veker, jf. forvaltningslova §§ 28 og 29. Klaga skal stilast til Miljødirektoratet, men sendast til Fylkesmannen i Hordaland, jf. forvaltningslova § 32.

Med helsing

Stein Byrkjeland
ass. miljøvernsjef

Jørgen Aarø
rådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Kopi til:

Radøy kommune	Radøyvegen 1690	5936	MANGER
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM